

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

I ETAP SZKOLNY
24 października 2017 r.

Uczennico/Uczniu:

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz/napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	50	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego		

Zadanie 1. (1 pkt)

Zapoznaj się ze źródłami i odpowiedz na pytania.

Źródło A.

„Jeśli pełnoprawny obywatel wybił oko człowiekowi klasy pełnoprawnych obywateli, wyrwą mu oko.

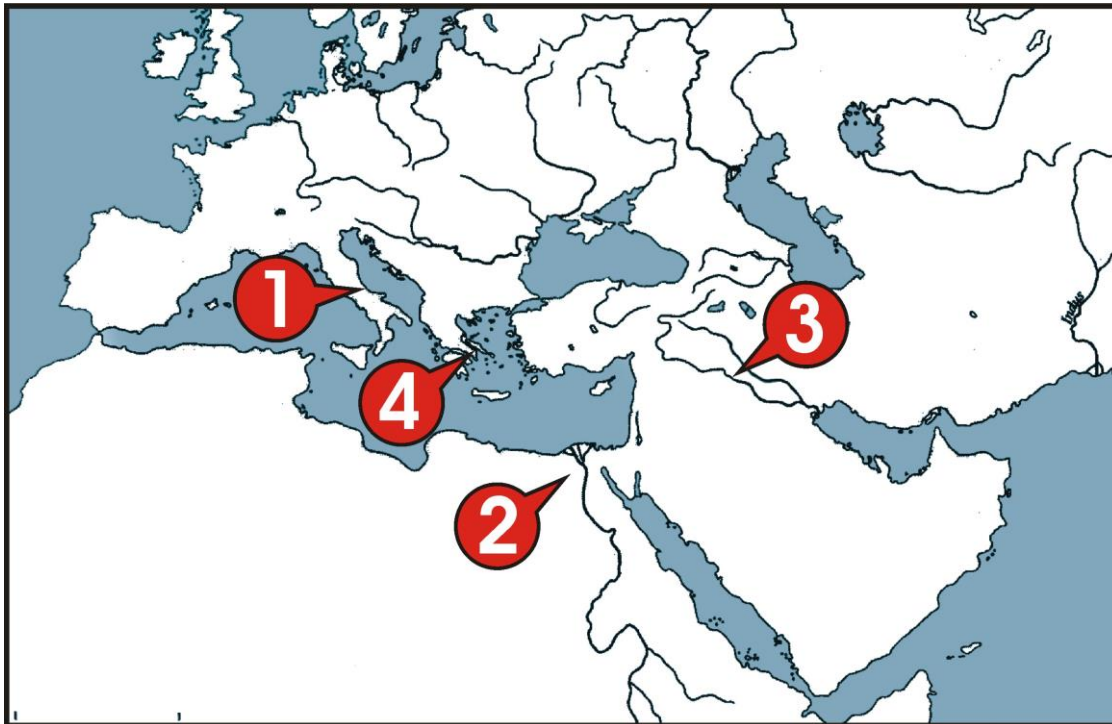
Jeśli złamał kość pełnoprawnego obywatela, złamię mu kość.

Jeśli wyrwał oko poddanego albo złamał kość poddanego, zapłaci jedną minę srebra.

Jeśli wyrwał oko niewolnikowi innej osoby lub złamał kość niewolnikowi innej osoby, zapłaci połowę ceny jego kupna.”

T. Maresz, K. Juszczak, „*Historia w źródłach – nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze I*”, Toruń 2004, s. 17

Źródło B. *Opracowanie własne*

Dokończ zdanie:

Cywilizacja, której dotyczy źródło A znajdowała się na miejscu oznaczonym w źródle B pod numerem

Zadanie 2. (1 pkt)

Przeczytaj tekst źródłowy i odpowiedz na pytania:

Fragment dzieła Plutarcha.

„Nikomu nie wolno było żyć według upodobania, lecz jak w obozie, wszyscy mieli w mieście przypisany rozkład czynności państwowych i w ogóle uważali że nie należą do siebie, lecz

do ojczyzny. O ile nie przykazano im innego zajęcia, nadzorowali chłopców, uczyli ich różnych rzeczy pożytecznych lub sami uczyli się od starszych.”

T. Maresz, K. Juszczak „*Historia w źródłach – nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze I*”, Toruń 2004, s. 37

Zwyczaje opisane w tekście w epoce starożytnej były charakterystyczne dla:

- A. Babilonu.
- B. Aten.
- C. Persji.
- D. Sparty.

Zadanie 3. (3 pkt)

Podaj nazwę grup społecznych w starożytnej Grecji

Osoby posiadające pełne prawa i obowiązki w danym państwie to

W starożytnej Sparcie ludność przypisana do ziemi, która nie miała żadnych praw to

.....

W starożytnej Sparcie ludność wolna, ale nie posiadająca prawa udziału we władzy to

.....

Zadanie 4. (3 pkt)

Przeczytaj teksty źródłowe i odpowiedz na pytania

Źródło A.

Władysław, z bożej łaski król Polski [...] uchwalamy co następuje: wszyscy i poszczególni kupcy, obywatele, mieszczenie, mieszkańcy miast i miasteczek naszych królewskich, istniejących na naszej ziemi wielkopolskiej, chcąc z rzeczami i jakimikolwiek towarami swymi wyruszyć do Wrocławia, powinni i bezwarunkowo obowiązani będą jechać tymi samymi dawnymi drogami, którymi mieli zwyczaj jeździć na Śląsk i płacić cło za czasów najdostojniejszego władcy pana Kazimierza, mianowicie przez Śrem i Poniec. [...]

A. Paner, J. Iluk „*Na tabliczce, papirusie i pergaminie. Źródła historyczne dla uczniów szkoły średniej. Starożytność Średniowiecze*”, Koszalin 1997 s.253

Źródło B.

„Władysław z bożej łaski król Polski [...] pragnąc radnym i gminie naszego miasta Poznania wyświadczyć łaskę [...] nakazujemy wszystkim i poszczególnym tak naszym mieszkańcom królestwa, jak również obcym czy ludziom pochodzącym z innych okolic i ziem zagranicznych, kupcom, przedsiębiorcom i przewoźnikom jakichkolwiek innych rzeczy, wszystkim sprzedawcom i kupcom, ażeby ze swymi towarami i wszystkimi innymi rzeczami sprzedażnymi przybywali i wstępowali do wspomnianego miasta naszego Poznania i te towary, przedmioty handlu i umieszczali i składali oraz tam sprzedawali.”

A. Paner, J. Iluk „Na tabliczce, papirusie i pergaminie. Źródła historyczne dla uczniów szkoły średniej. Starożytność Średniowiecze”, Koszalin 1997 s.253

Podaj nazwę typu przywileju dla Śremu i Pońca:

.....

Podaj nazwę typu przywileju dla Poznania:

.....

Czy jedno miasto mogło uzyskać w tym samym czasie oba przywileje?

Rozstrzygnięcie:

Zadanie 5. (4 pkt)

Obejrzyj ilustrację i podpisz nazwy zawodów.

Źródło: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=287325&from=publication>

A.

Źródło: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=287325&from=publication>

B.

Źródło: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=287325&from=publication>

C.

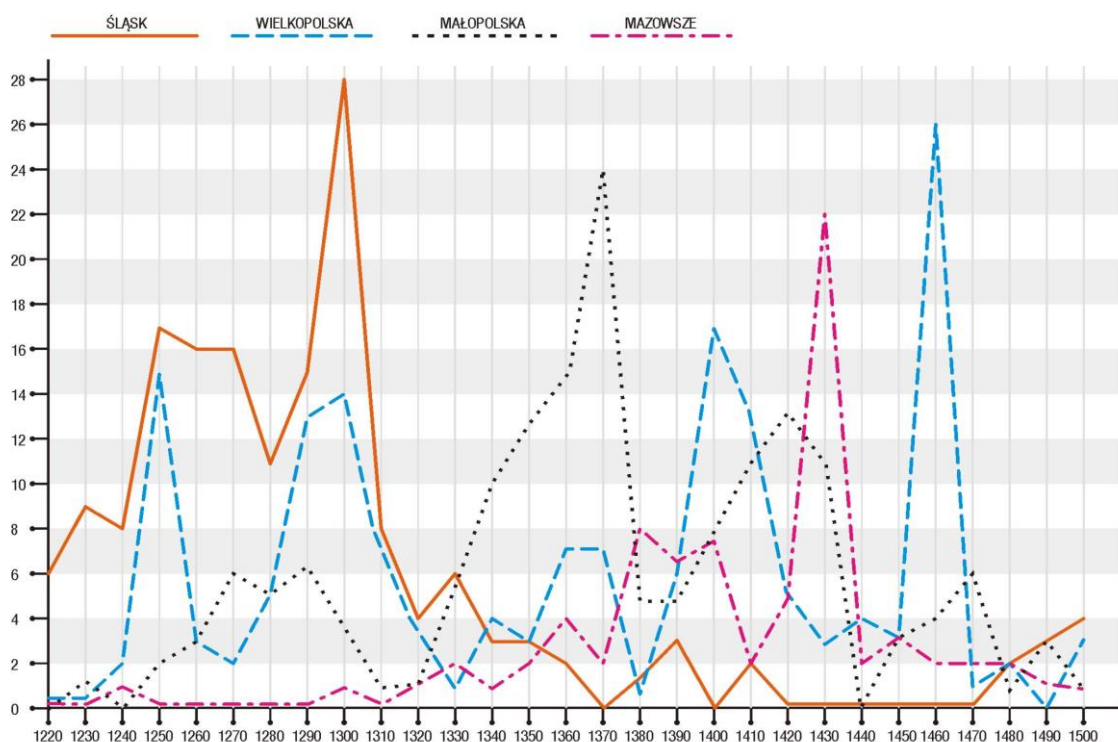

Źródło: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=287325&from=publication>

D.

Zadanie 6. (3 pkt)

Przeanalizuj źródło i rozstrzygnij, czy zdanie jest prawdziwe czy fałszywe, wpisz **P** lub **F** w drugiej kolumnie tabeli.

Źródło: M. Bogucka, H. Samsonowicz, „Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej”, Wrocław, 1986, s.78

A.	Największe nasilenie lokacji na Śląsku miało miejsce w czasie rozbicia dzielnicowego.	
B.	Po zakończeniu rozbicia dzielnicowego zaczyna rosnąć nasilenie lokacji w Małopolsce.	
C.	Ilość lokacji na Mazowszu była mniejsza w czasach panowania Jagiellonów niż w czasach piastowskich.	

Zadanie 7. (1 pkt)

Zapoznaj się ze źródłami i dokończ zdanie.

1. Ilustracja, która **nie obrazuje** źródła została oznaczona numerem

Źródło A.

„Ja Wilhelm, holenderskiego rycerstwa książę, świętego cesarstwa wolny wasal, przysięgą zobowiązuję się przestrzegać reguły rycerskiej w obecności pana mego Piotra [...] kardynała i legata papieskiego, na tę przenajświętszą Ewangelię, której ręką dotykam”. [Odpowiedział] mu kardynał: „To pobożne wyznanie oby było prawdziwym odpuszczeniem Twoich grzechów. Amen.” Po tych słowach król czeski uderzył w kark giermka, mówiąc „Mianuję cię rycerzem na cześć wszechmogącego Boga i przyjmuję łaskawie do naszego grona”

red. S. Sierpowski, „Historia. Teksty źródłowe”, Warszawa 1998, s.69

Ilustracja nr 1

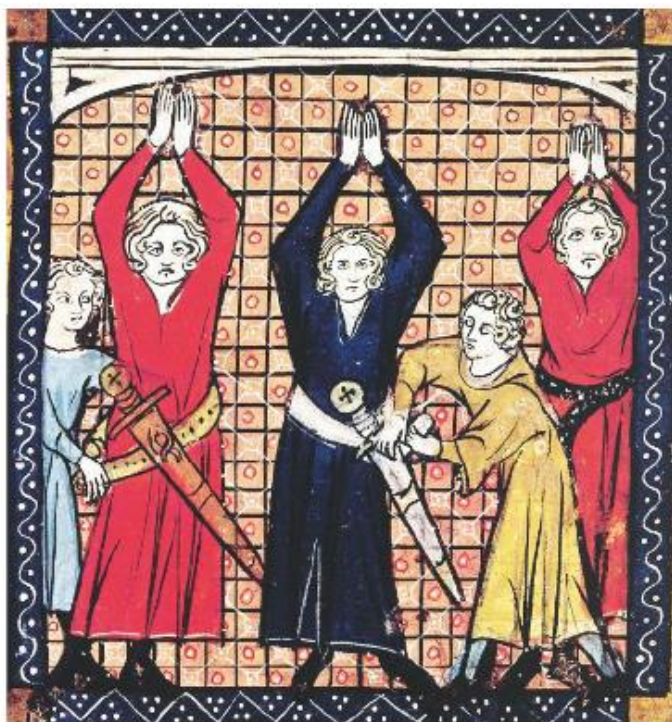
Źródło: http://faculty.nipissingu.ca/muhlberger/uploaded_images/Galahad-1400-713261.jpg

Ilustracja nr 2

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/{...}:Codex_Manesse_\(Herzog\)_von_Anhalt.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/{...}:Codex_Manesse_(Herzog)_von_Anhalt.jpg)

Ilustracja nr 3

Źródło: M. Kamiński, G. Pańko, R. Śniegocki, „*Historia. Średniowiecze*”, Warszawa 2009, s.141

Zadanie 8. (3 pkt)

Przeczytaj tekst źródłowy i odpowiedz na pytanie.

Źródło A.

„My **rajcy** miasta Świdnicy [...], nasi krawcy wraz z innymi mistrzami ich rzemiosła [...] porozumieli się w sprawie przestrzegania dla czci i pożytku ich rzemiosła niżej wymienionych punktów.

[...] 2. Również nie powinien żaden **mistrz** ani **czeladnik** nosić na swoich spodniach dwóch kolorów. Który mistrz na to pozwoli lub temu nie będzie się sprzeciwiał, ten ma dać dwa funty wosku.”

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, „*Wiek V-XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*”, Warszawa 1997, s. 239

Napisz, do jakiej grupy społecznej w mieście należeli mieszkańcy zaznaczeni w tekście:

Rajcy

Mistrz

Czeladnicy

Zadanie 9. (2 pkt)

Nazwij prawo, na którym został lokowany Gdańsk

.....

Ilustracja nr 1

Źródło: <http://fotokresy.pl/foto/696/696150.jpg>

Nazwij prawo, na którym został lokowany Poznań

.....

Ilustracja nr 2

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/PoznańC5%84#/media/File:Poznan_Braun_Hohenberg.jpg

Zadanie 10. (4 pkt)

Obejrzyj zdjęcia budowli i urządzeń charakterystycznych dla średniowiecznego miasta, podpisz je i napisz jaka była ich funkcja.

Ilustracja nr 1

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]/media/File:\[...\]-_03.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...]/media/File:[...]-_03.jpg)

A. Nazwa:

B. Funkcja:

Ilustracja nr 2

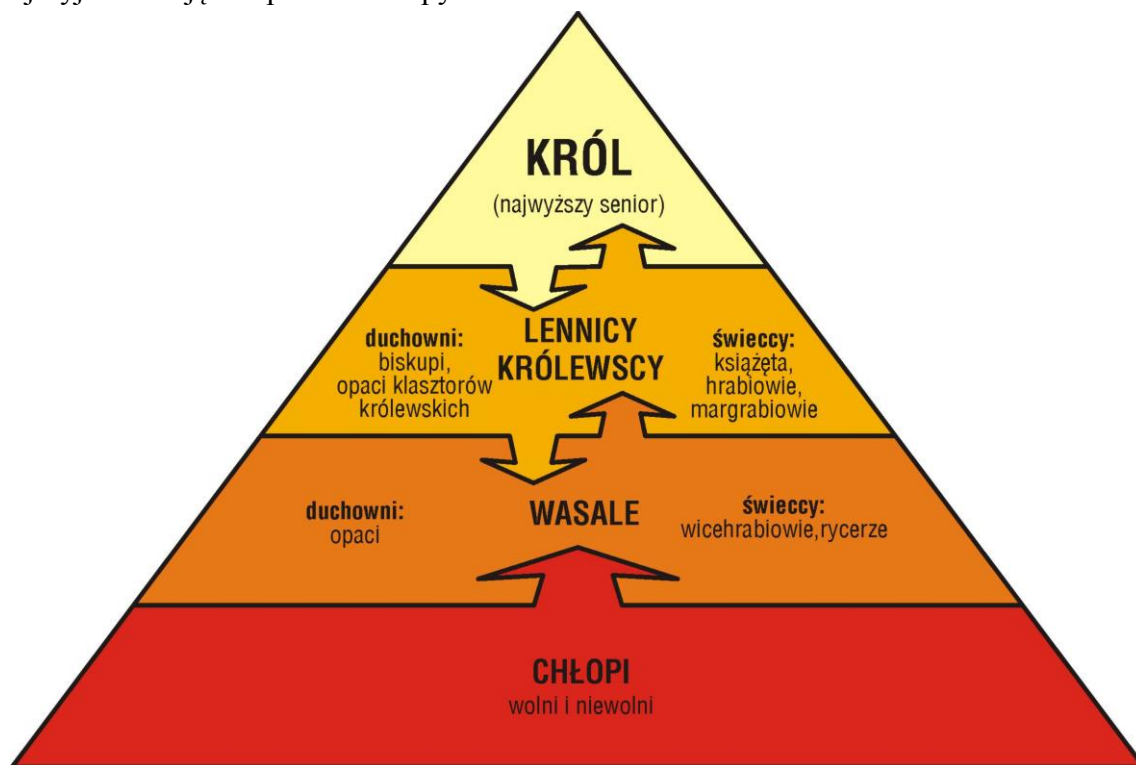
Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]/media/File:\[...\].jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...]/media/File:[...].jpg)

C. Nazwa:

D. Funkcja:

Zadanie 11. (2 pkt)

Obejrzyj ilustrację i odpowiedz na pytania.

Źródło: opracowane na podstawie H. Manikowska, *Historia dla maturzysty. Średniowiecze.*, s. 86

1. Jaką nazwą określano najwyższego seniora?

2. Wymień grupy, które były jednocześnie wasalami i seniorami.

.....

Zadanie 12. (4 pkt)

Rozpoznaj zakony po opisie

	Opis	Nazwa zakonu
A	Najstarszy zakon monastyczny w Europie, swą siedzibę miał na Monte Cassino, zakonnicy kierowali się dewizą „ora et labora” (módl się i pracuj).	
B	Jeden z zakonów żebraczych, powstał w XIII w. Zakonnicy znani byli ze starannego wykształcenia i z kazań głoszonych w ośrodkach miejskich.	
C	Zakon powstał w czasie wypraw krzyżowych, wywodził się z bractw szpitalnych, zakonnicy na czerwonych płaszczach nosili biały krzyż.	
D	Zakon powstał na terenie Francji, skąd rozprzestrzenił się na inne kraje europejskie. Zakonnicy słynęli z nowoczesnych technik uprawy roli.	

Zadanie 13. (2 pkt)

Przeczytaj fragmenty średniowiecznych dokumentów i nazwij typ dokumentu.

Źródło A.

„Ponieważ wszystkim jest doskonale znane, że nie posiadam niczego, co pozwoliłoby mi się wyżywić i odziać, dlatego też zwracam się do waszej łaskawości i postanowiłem, że powinienem się oddać i powierzyć waszej opiece.”

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, „*Wiek V-XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*”, Warszawa 1997, s. 215

Typ dokumentu:

Źródło B.

„Stanowczo zaś przyrzekamy, że ani my, ani inni sędziowie świeccy nie będziemy rozpatrywali w żadnym wypadku spraw i interesów kościelnych ani się nie będziemy do nich wtrącać.

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, „*Wiek V-XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*”, Warszawa 1997, s. 224

Typ dokumentu:

Zadanie 14. (2 pkt)

Wskaż chronologicznie pierwsze i ostatnie wydarzenie. Pierwsze oznacz numerem **1**, ostatnie numerem **2**.

	Wydarzenie	Odpowiedź
A	Pierwsza lokacja miejska na ziemiach polskich	
B	Testament Krzywoustego	
C	Wydanie statutu wiślickiego	
D	Wydanie pierwszego przywileju dla szlachty	
E	Bunt wójta Alberta	

Zadanie 15. (3 pkt)

Rozpoznaj postaci rycerzy średniowiecznych.

	Opis rycerza	Imię lub przydomek rycerza
A	Polski rycerz, walczył między innymi pod Grunwaldem. Jest symbolem cnót rycerskich, w szczególności wierności i dotrzymania obietnic.	
B	Frankijski hrabia, rycerz Karola Wielkiego, według legendy zginął w walce z Saracenami, bohater pieśni i podań.	
C	Postać legendarna, najznakomitszy rycerz Okrągłego Stołu króla Artura, pieśni opiewały jego miłość do żony Ginewry.	

Zadanie 16. (2 pkt)

Przeczytaj tekst przywileju i odpowiedz na pytania.

„Nieużytecznego sołtysa pan w dziedzictwie mając albo krnąbrnego może rozkazać mu sołectwo jego sprzedać, który gdyby nie mógł mieć nabywcy, wtedy ów dziedzic z wymienionym sołtysem powinien i są obowiązani przejść przed sędziego ziemskiego i przyjąć oraz wybrać dwie osoby roztropne, żadnej ze stron niepodjęrzane, które w ten sposób wartość sołectwa na jedną sumę taksując, oznajmią jej wysokość temuż panu lub dziedzicowi do zapłacenia. I tak pan po zapłaceniu owej taksy pieniężnej dla siebie sołectwo otrzyma.”

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, *„Wiek V-XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów”*, Warszawa 1997, s. 187

A. Podaj nazwę stanu, dla którego ten przywilej był korzystny.

.....

B. Napisz, dla którego stanu ten przywilej był niekorzystny.

.....

Zadanie 17. (3 pkt)

Odpowiedz na pytania dotyczące miast w średniowiecznej Europie.

A. Podaj nazwę związku kupców w średniowiecznej Europie.

.....

B. Podaj nazwę związku miast w średniowiecznej Europie.

.....

C. Kto stał na czele rady miejskiej w mieście rządzonej przez samorząd?

.....

Zadanie 18. (3 pkt)

Zapoznaj się z tablicą genealogiczną i odpowiedz na pytania.

A. Kim był dla władcy, który zjednoczył ziemie polskie po rozbiciu dzielnicowym, władca, który wydał pierwszy przywilej generalny dla szlachty? Podaj stopień pokrewieństwa.

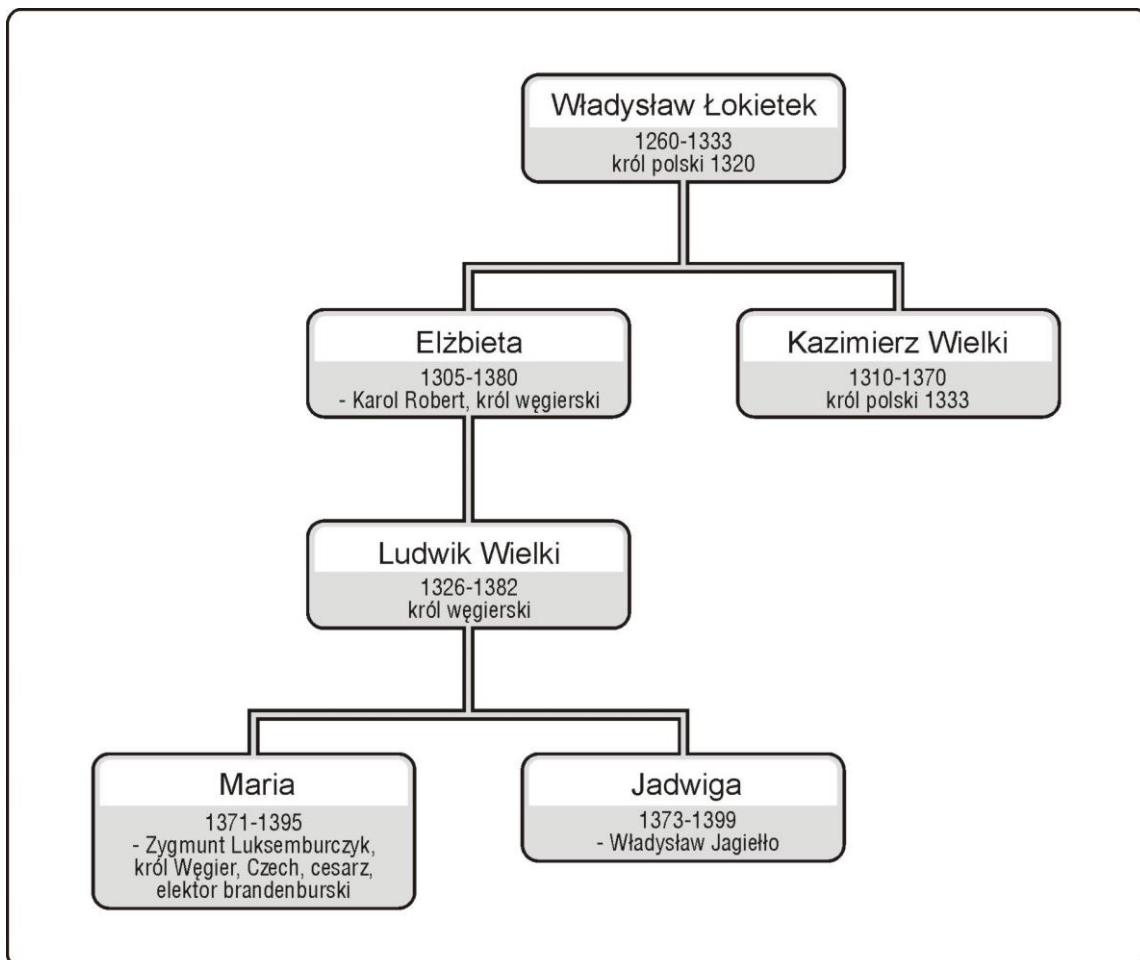
.....

B. Kim był dla władcy, który wydał pierwszy przywilej, władca, który wydał statut wiślicki? Podaj stopień pokrewieństwa.

.....

C. Kim był dla władcy, który wydał pierwszy przywilej, władca, który podpisał unię w Krewie? Podaj stopień pokrewieństwa.

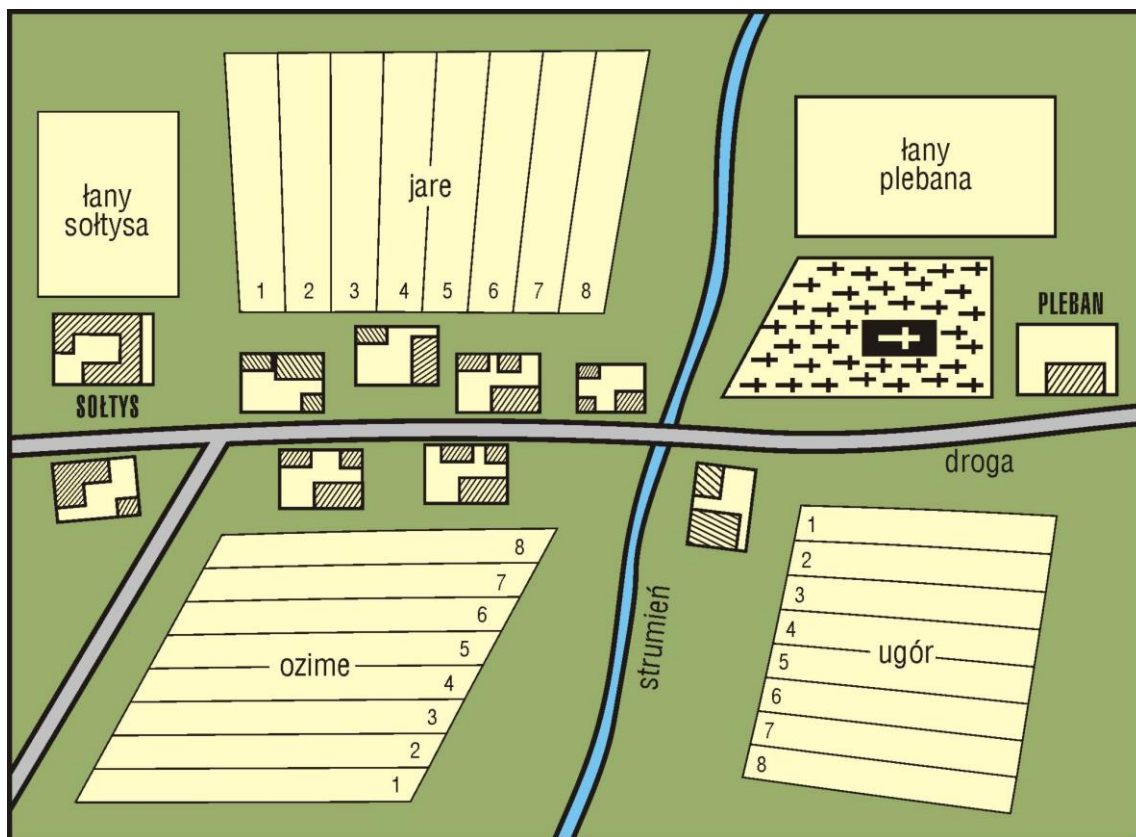
.....

Zadanie 19. (3 pkt)

Zapoznaj się ze źródłami i odpowiedz na pytania.

Źródło A.

Opracowano na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak „*Historia w źródłach – nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze I*”, Toruń 2004, s. 178

Źródło B.

Przeto my, komes Jan [...] chcemy, aby do każdego ze współczesnych i przyszłych, patrzących na tę kartę, doszła wiadomość, że dziedzictwo nasze, Radlino powszechnie zwane, Marcinowi zwanemu ze Staniewa i jego dziedzicom oddaliśmy w celu lokacji na prawie niemieckim [...] mieszkańcy przyręczonej wsi przez poszczególne lata z każdego łanu małego w dzień św. Marcina płacić będą obowiązani 2 miary pszenicy, 4 miary żyta, 6 miar owsa [...], wiardunek srebra będącego w obiegu i ten czynsz zwozić będą obowiązani na nasz dwór bliższy. Ażeby ci uprawiający przyręczonej wioskę mogli wypłacić to wszystko, otrzymają 9 lat wolnych od wszelkich danin i opłat. [...] Dajemy Marcinowi sołtysowi i jego potomstwu moc sądzenia [...] Kościołowi zaś dwa łany wolne dajemy także.

T. Maresz, K. Juszczak „*Historia w źródłach – nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze I*”, Toruń 2004, s. 178

1. Rozstrzygnij, czy wieś przedstawiona w źródle A mogła być wsią opisaną w źródle B?
Uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....

2. Po ilu latach chłopci mogli opuścić Radlino? Odpowiedz na podstawie źródła B i wiedzy własnej.

.....

Zadanie 20. (1 pkt)

Dokończ zdanie, podkreślając prawidłowe zakończenie.

W czasie rozbicia dzielnicowego na ziemiach polskich

- A. wykształciły się samorządy wiejskie.
- B. książęta wydawali liczne przywileje dla szlachty.
- C. mieszczanie byli poddani władzy sądowniczej właściciela miasta.
- D. jedyną formą renty feudalnej był czynsz.